

ούτε απογευματιανή, τύπος κοινός, με μόρφωση σαλονιού, χωρίς κανένα βάθος, με την επιπολαιότητα στην κουβέντα και το χωρίς νόημα ως επί το πολύ γέλιο. "Οχι πολύ δημοφής, ζωηρή περισσότερο και χαριτωμένη.

Αυτή τη βραδιά είχε γνωριστή, αλλά βρισκόντανε λαμπρά ο ένας στην συντροφιά του άλλου. Τα έξοδα της κουβέντας τους πλέρωνε ο καυμένος ο κόσμος, που χωρίς να φαντάζεται, που στην καμπούρα του διασκεδάζαν τα δυο εκείνα τρελλά, έδινε το θέμα της κουβέντας και την άφορμή να δείξη ο ένας στον άλλο την εξυπνάδα του.

— Βλέπετε, δεσποσύνη, εγώ γι' αυτό διασκεδάζω στους χορούς κάθονται και παρατηρώ τον κόσμο με βλέμμα ψυχολόγου, και πάντα μου δίνει άφορμή να γελάσω ή για τη βλακεία, ή για τις idées fixes του, ή για το ντύσιμο, ή για την gantherie. "Επειτα έχουμε και τόσα νόστιμα επεισόδια σ' ένα σαλόνι!

— Έχετε δίκιο, βλέπει κανείς τόσα γελοία! απόδειξη αὐτ' ή νέα με τὰ ρόζ. Για παρατηρήσετε, έχει ένα decolleté, που θά τὸ ζήλευε ὅποιος ἔχει μανία με τοὺς σκύλους καὶ θέλει νὰ τοὺς καλοθρέψη· εἶναι ὅλη κόκκαλα καὶ ποζάρει γιατί νομίζει πὼς μπορεῖ νὰ τρελλάνη καὶ κόσμος.

— Κ' ἔχει δίκιο· μήπως δὲ μπορεῖ ἕναν νὰ τὸν τρελλάνη ἡ ιδέα, πὼς ὁ Δημιουργὸς κατάρθρωσε νὰ στεγάρη τόσες ἀκημιές σ' ἕνα κομμάτι τόσο δα λαϊμό;

— Χά, χά, χά, νόστιμο! Μὰ κοιτάχτε κι' αὐτὸν πὺ χαίρεται τούτη τὴν στιγμή αὐτὴ τὴν κυρία με τὰ μαῦρα. Τί ιδέα σὰς δίνει με τὸ ὄφρος πὺ ἔχει;

— Πὼς πηγαίνει à la recherche de l'idéal. Τὸν καυμένον! ἔχει φάτσα ποιητῆ. Ἀντὶς πὺ ἦλθε σὲ χορὸ, ἔπρεπε νὰ πᾶν νὰ ρεμβάσῃ σὲ κανένα κοιμητήριο ἢ σὲ καμμιὰ ἀκρογιαλιά.

— Ἐγὼ βρίσκω, πὺ περισσότερο μοιάζει με νεκροθάφτη.

— Πιὸ πιτυχημένο τὸ δικό σας. Ἀλλὰ κοιτάχτε καὶ κείνη τὴ ξανθὴ καὶ κάτου, πὺ θέλησε, φαίνεται, νὰ μιμηθῇ l'arc-en-ciel καὶ ντύθηκε μ' ὅλα τὰ χρώματα.

— Για τὴν Ἑλένη Κ... λέτε; τὸ συνειθίζει.

— Δὲν ξέρω τ' ὄνομά της· βλέπετε δὲ γνωρίζω πολλοὺς Κερκυραίους. Ὅριστε αὐτὴ ἡ ξανθὴ καὶ κάτου.

χειμῶνας καὶ τὸ καλοκαίρι ἔφθηκαν ὅλη τὴν κακορίζικιά πάνου του.

«Τί νὰ σοὺ πῶ κ' ἐγὼ, Βασίλη!.. Μὴν ταρacheύεται!.. Δὲ μπορούμε νὰ κάμουμε καὶ τίποτα κι ὁ Διόβολος τ' ἔχει στὸ ζερβὶ του... Ἄβριο, μεθάρβριο θὰ μὰς ρήξουν στὸ χαντάκι καὶ δὲ θὰ ἔχουμε νὰ πούμε λόγο τότες... Θὰ γιομίσουμε καμιά γούρνα... Τώρα τί νὰ κάμουμε, τί νὰ κάμουμε τώρα; Δὲν εἶναι στὸ χέρι μας, βλέπεις καὶ σύ...»

Ὁ ἄμοιρος Βασίλης τὸν κοιτάζει με τὰ μάτια του πὺ εἶναι σκιαγμένα καὶ γιομάτα ἀπελπισιά κι ἀλεθρώνει τὰ μαλλιά του στὰ χῶματα, σὰν παραδέρνει τὸ κεφάλι του ἰδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ τὸν πόνο.

Δὲ βγαίνει, λαλιά καὶ βγγαίει· ἀπόβαθα κι ὁλοένα· μὰ ὕστερα φωνάζει ξαφνικά.

«Ὅλοι θὰ ξεπατωθούμε μιά μέρα!.. Κάνας δὲν ἀπομένει ἰδῶ κάτου!..—Πιά κατάρρα μὰς πλάκωσε τοὺς φτωχοὺς καὶ βαριούμαστε ἔτσι;...»

Καὶ σωπαίνει πάλε. Αἰγὰ κουδούνια μονάχα κρεμασμένα στὸ λαιμὸ τῶν γελαδιῶν χτυποῦνε κάποτε κάποτε, καθὼς σειοῦνε τὰ κεφάλια τους.

Ὁ Ἀντώνης Μπάλλιος γυρνάει καὶ θεωρεῖ τὰ σκοτάδια πὺ πυκνῶνουν ἀνάφω ὀλόγυρα κ' ὕστερα ξανακοιτάει τὸν κοιτάμενο φίλο του. Τὰ γελάδια του ἐσκόρπισαν μακριὰ κι ἀρχίζει νὰ φοβᾶται μὴν

— Ναι, ναι, ἡ Ἑλένη εἶναι. Καὶ πὺ νὰ ἰδῇ τὴν ξαδέρφη της, ἀπόψε δὲν εἶναι· δῶ, σωστὸς παπαγάλος. Ὅταν πᾶνε μαζί κ' οἱ δυὸ σὰς κουράζουν τὰ μάτια. Για νὰ δείξουν πὺ ἔχουν φιλικανθρωπία, δὲν ἦλθαν κ' οἱ δυὸ ἀπόψε.

— Καὶ δὲ μοὺ λέτε, αὐτὸς ἐκεῖ ὁ ξανθός, πὺ δὲν εἰξέρει κανεὶς ποῖος εἶναι πειὸ ψηλός, αὐτὸς ἢ τὰ φωκὸλ του;

— Εἶδατε ντύσιμο; σὰ Παριζιάνικο φιγουρίνι. Ἀξίζει κανεὶς νὰ τὸν πάρη καὶ νὰ τὸν βάλῃ γιὰ ρεκλάμα σὲ καμιά βιτρίνα μαγαζιεύ de nouveautés.

— Ὅχι ὁμως ἰδῶ, δὲν ἀξίζει, νὰ τὸν στείλῃ καλύτερα στὸ Παρίσι, νὰ τοὺς δείξη τί θὰ πῇ chic.

— Στέλνεται καὶ χωρὶς ἔξοδα σὰν achantillon sans valeur.

— Κοιτάχτε, κοιτάχτε, δεσποσύνη, τώρα θὰ σὰς δείξω ἀλήθεια κάτι, πὺ ἀξίζει τὸν κόπο. Μιά κυρία, πὺ μοὺ θυμᾶει μιὰ φράση τῆς Gyp: «Une croûte de pain oubliée derrière une armoire». Προσέχτε καὶ πέστε μου, ποιά εἶναι ἡ θέση της, πὺ ταιριάζει καλύτερα, σὲ κανένα Ζωολογικὸ κῆπο ἢ στὸ Ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο;

— Φαντάζομαι τί γελοία θάνα! Για ποιά λέτε;

— Γι' αὐτὴν τὴν κυρία με τὰ gris μαλλιά καὶ τὸ μαῦρο ὄφρεμα.

— Μὰ... ποιά;

— Κεῖνη ἀπέναντί μας, πὺ μιλεῖ μ' αὐτὴ τὴ νέα στ' ἄσπρα κοντὰ στὸ πιάνο δεξιά. Αὐτὴ μονάχα εἶναι σὲ κείνη τὴν μεριά στὰ μαῦρα, τὴν εἶδατε;

— Εἰν' ἡ μητέρα μου...

— !!!!!

Καθαδδάτες 18)7)05.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΜΟΥ

Ἀπέθανε ἡ ἀγάπη μου
χωρὶς νὰ πᾶν σὲ μνήμα
καὶ δίχως νὰ θαφτῇ.

Ἀπέθανε! καὶ ὁ θάνατος
τὴν ἔρριξε στὸ κῆμα
πὺ δέρεται ἡ ζωὴ.

Τώρα τοῦ κάκου δάκρυα
γι' αὐτὴν θέλω χύσει
γυρνώντας μοναχός.

Καὶ ζῶ με τὴν ἐλπίδα μου
πὼς νὰν τὴν ἀναστήθῃ
θὰ δύνεται ὁ καιρός.

Κέρκυρα

Α. Σ. ΒΡΑΝΑΣ

κάμουν καμιά ζημία στὰ ξένα χτήματα.

«Ἐλα νὰ πᾶμε στὸ χωριό, Βασίλη!» λέει γνωμικὰ καὶ ὀρθοστέκεται πάνου ψηλός.

«Δὲν ἔρχομαι, δὲν ἔρχομαι... Σὺρε μοναχός σου.. Νὰ με σκωρέσεις τώρα, Ἀντώνη...» ἀπολογίζεται ὕστερα ἀπὸ ὦρα ἐκεῖνος.

«Ὁ Θεὸς μαζί σου τότες...» λέει στερνά, σὰ φέγγει.

«Τοὺς πεθαμμένους πιά δὲν τοὺς φυλάγει ὁ Θεός. Ἡ ἀπλωχερίχ του εἶναι μονάχα γιὰ τοὺς τρανοὺς».

Τὰ κουδούνια τοῦ κοπαδιοῦ ἀκούγονται τώρα μακριὰ καὶ ὀδυμένα καὶ ἡ νύχτα με τὰ πηχτὰ καὶ μάθρα σκοτάδια της πέφτει ἀπὸ τὴν ψηλὴ κορφή τοῦ κυπαρισιοῦ, ξανοίγεται ὀλόγυρα καὶ κρύβει τὸν ἔρημο ἄνθρωπο ἀνάμεσα στὶς ξερὰ γκαθιές, στοὺς ξύλινους σταθροὺς καὶ στὶς τσουκνίδες.

Μὲς τὴν ἀντράλα του ἐκεῖνος κλείνει τὰ μάτια του πὺ εἶναι ἀγρύπνητα καὶ τρομαγμένα, μὰ τὰ φτὰ του βάζουν, σὰ νὰ γυρίζει μῦλος, καὶ χαμένος πάλε γέρνει ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο πλεθρό.

Γ'.

Ἐνα γέλιο εἶναι χυμὸ παντοῦ, μὰ κάπου

ΣΚΙΑΣ ΓΡΟΘΙΕΣ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὺ 157 φύλλο).

Τί εἶναι ἡ καθρεῦσα;...καί ποῖον τῆς ἀλληλεπιδράσεως δημῶδους καὶ καθαρευούσης. Ὁ ἀμίμητος αὐτὸς ὀρισμός, περὶ τὸ νὰ σὰς τὸ πῶ, εἶναι προῖον τοῦ κ. Σκια (σελ. 6 στὸ τέλος). Ἀνάλογος ὀρισμός ὑπάρχει σὲ κάθε βιβλίο λογικῆς—γελοῖο εἶναι ὅ,τι μὰς κάνει καὶ γελάμε. Στὴν κρίση τοῦ ὁ ἐπικριτῆς, στὴν ἀρχή, εἶχε παρακαλέσει τὸν κ. Σκια νὰ ὀρίσει τὴν καθρεῦσα, «τὴν διχλεκτον τὴν ἐπικρατεστέραν»—φοβᾶται, μόνο, ἔγραψε, πὼς δὲ θὰ μπορέσει. Ὁ κ. Σκιας λοιπὸν τὴν ὀρίσει· ὥστε ἄδικο εἶχε νὰ φοβᾶται ὁ ἐπικριτῆς. Ἀρῶν πρῶτα τὸν εὐχαριστήσῃ γιὰ τὴν καλὸσύνῃ τοῦ κ. Σκια, καὶ τὸν εὐχαρεῖ γιὰ τὸν πετυχημένο τοῦ ὀρισμοῦ—πιὸ ταιριαστός γιὰ τὴν καθρεῦσα δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ, θὰ ἤθελε ἀκόμη νὰ τοῦ παρατηρήσῃ ὁ ἐπικριτῆς, ὅτι ἀρκετὸς εἶταν ὁ ὀρισμός, καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὅσα γι' ἀπάντησιν γράφει στὴν ἴδια σελίδα, γιατί δὲ λένε ἀλήθεια τίποτα. Μὲ τὸ ρῶτημα τοῦ ἐπικριτῆ καὶ ἄλλα πούλεγε στὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἔχουνε σχέση ὅσα γράφει τώρα ὁ κ. Σκιας γιὰ τὰ διπλὰ ἢ μάλλον διδύμα γλωσσικὰ στοιχεῖα, ὧν τὰ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθρεῦσαν τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη· τουλάχιστο δὲν τὴ δείχνει τὴ σχέση, ἂν νομίζει πὼς ὑπάρχει, ὁ κ. Σκιας, ὥστε δὲν ἀπαντᾶ τίποτα. Για τὰ «διπλὰ ἢ διδύμα γλωσσικὰ στοιχεῖα, ὧν τὰ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθρεῦσαν τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη» τοιαῦτα δὲ στοιχεῖα ὑπάρχουσιν ἐν πάσῃ γλώσσῃ ὡς ὁμολογεῖ ὁ Πάουλ κτλ.» πὺ ἔγραφε ὁ κ. Σκιας στ' ἄλλο τοῦ βιβλίου, καὶ μὰς τὸ θυμίζει τώρα, ὁ ἐπικριτῆς· στὴν κρίση τοῦ εἶχε πῆ δυὸ λόγια. Ἡ σύγκριση πὺ κάνει ὁ κ. Σκιας με τὴν καθρεῦσα καὶ τὴ «δημῶδη» ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ «πᾶσαν γλῶσσαν» ἀπὸ τὴν ἄλλη δὲν εἶναι σωστή, γιατί σὲ καθμιὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες γλώσσες τὰ διπλὰ στοιχεῖα βρίσκονται σὲ μιὰ γλώσσα, ἐνῶ ἰδῶ ὑπάρχουν, ὅπως λέει ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας, ἀτὰ μὲν εἰς τὴν καθρεῦσαν, τὰ δὲ εἰς τὴν δημῶδη. Μὲ τὰ διπλὰ στοιχεῖα πούχει κάθε γλώσσα, ἀνάλογα εἶναι τὰ διπλὰ μόνο τῆς δημοτικῆς, καθὼς κοντὰ—σιμά, προσκέφαλο—μαζιλάρι, γίδα—κατσικά, ὅχι ὁμως καὶ τὰ ὕδωρ—νερό, προῖξ—προίκα,

δίχως ἄλλο δακρύζουνε μάτια καὶ ματώνουν καρδιές.

Οἱ στιγμὲς τοῦ Βασίλη Πλάκα τώρα εἶναι μετρημένες πιά κι ὅλα γύρω του τὰκούει μακρυμένα καὶ βαθεῖα καὶ τὰ βλέπει σὰν κρυμμένα· σὲ καταχνιά· τὰ πουλιά πὺ ξυπνοῦνε στὰ ροδογελάσματα τῆς ἀβγῆς καὶ ὁ ἀγέρας πὺ γιομίζει ἀπὸ μύρια χαρούμενα τραγούδια· τὰ κλώνια τοῦ ψηλοῦ κυπαρισιοῦ πὺ εἶναι σκαλωμένα τσιρτσάνια καὶ φουρτουροῦνε με γλυκοκελαθήματα· ἡ γλωμάδα πὺ ἀρχίζει νὰ βάφει τὸν οὐρανὸ καὶ τὰστέρια πὺ τραβιούνται καὶ σβήνουν.

Ἐπειτα οἱ θεριστάδες πὺ τραγουδῶντας σκαρπιοῦνται στὸν ὀλόξανθο κάμπο· ἔχουν τὰ γυαλιστερά δρεπάνια στοὺς νώμους τους καὶ μακραίνουν πεταχτὰ τὶς ἀρίδες τους γιὰ νὰ δουλέψουν με τὴν πρωινὴ δροσιά. Κάναν καιρὸ ἀνακατώνουνταν κι ἀφτὸς στὸν κάματο τοῦ θερισμοῦ κ' ἔπερνε κοντὰ στοὺς ἄλλους τὶς ἀβλακίες γιὰ νὰ θερίσει καμπουριασμένους τὰ ψωμομένα στάχια πὺ κόντεβαν πιά νὰ σκάσουν καὶ νὰ τινάζουν ὀλόγυρα τὸν πλοῦσιο καὶ δεμένο καρπό.

Αἰγοὶ νομάτοι πὺ ἔμαθαν τὸ χαμὸ τοῦ Βασίλη Πλάκα φέβγουν σύνταχα ἀπὸ τὸ κουνάκι τοῦ χωριοῦ. Παίρνουν τὸ δρόμο πὺ σῶνεται στὸ νεκροχῶρι μέσα. Βιάζονται στὴν περπατησιὰ τους καὶ λα-

οὐς—αὐτί. Ὡστε καὶ στὸ πρῶτο τοῦ βιβλίου ὁ κ. Σκιας, ὅσα ἔγραφε γι' αὐτὰ δὲν εἴτανε σωστά, καὶ τὸ εἶχε πεῖ ὁ ἐπικριτὴς στὴν κρίση του. Μὰ καὶ σωστά νὰ εἴτανε δὲ βλέπω τί σχέση ἔχουνε μ' ὅσα ἔγραφε στὴν ἀρχὴ στὴν κρίση του γιὰ τὴν καθαρεύουσα καὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐπικριτῆς. Κι αὐτὰ ὅπως τόσα ἄλλα, τὰ παρξήγησε, φαίνεται, ὁ κ. Σκιας, γιατί (σελ. 6) γράφει πὺς «ὁ ἐπικριτὴς ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῇ γραφομένη γλώσσῃ παρατηρουμένην ἐνίοτε ἀμφιταλάντευσιν, ἀξιοῖ δὲ νὰ εἶναι ἡ καθαρεύουσα αὐστηρῶς καθωρισμένη καὶ στερεότυπος». Ἰσως γι' αὐτὸ βρίσκει νάχουνε σχέση μὲ ὅσα ἔγραφε ὁ ἐπικριτὴς τὰ «διπλὰ στοιχεῖα» πού φέρνει γι' ἀπάντησιν. Ὁ ἐπικριτὴς ὅμως δὲν εἶπε τέτοια πράγματα· γι' ἀμφιταλάντευσιν χρήσεως δὲ μίλησε, καθόλου δὲν ἀξίωσε νὰ εἶνε ἡ καθαρεύουσα «στερεότυπος» καὶ «αὐστηρῶς καθωρισμένη». Ἐξήγησε ἀπὸ τὸν κ. Σκιας νὰ ὀρίσει ποιά εἶναι ἡ καθαρεύουσα αἷ διάλεκτος ἡ ἐπικρατεστέρη» ἀξίωσε δηλ. νὰ εἶναι ὅχι «αὐστηρῶς καθωρισμένη» μόνον κάπως καθαρά περιορισμένη, νὰ ἔχει κάποια σύνορα, πού ἄντως κ' ἔχει μὲ τὴ δημοτικὴ—γιατί στὴν ἀρχὴ τῆς, στὸ νόημά τῆς εἶναι ἀκρίβεια τῆς δημοτικῆς—δὲν ἔχει ὅμως μὲ τὴν ἀρχαίαν, γιατί ὅπως ἔγραφε ὁ ἐπικριτὴς «ὁ ἀρκετὸς καὶ ἀπαραίτητος ὅρος γιὰ νὰ λέγεται μιὰ γλῶσσα καθαρεύουσα εἶναι νάκκουμπᾶει, νὰ ἔχει γιὰ βάση τὴν ἀρχαίαν», καὶ «τὸ γράφειν τὴν καθαρεύουσαν ταυτὸν ἐστὶ τῇ τῶν προγόνων γλώσσῃ προσπειλᾶειν ἐτι δὲ καὶ ἀπορῆσθαι». Καθὼς λέει ὁ ἀληθινὰ σοφὸς Πολυλάς «ἐπὶ τῶν ὡς ἀναφαίρετο, ἰδικὴν μας κληρονομίαν, δόλοκληρον τὴν ἀρχαίαν γραμματικὴν, καὶ ὅλον ἀδιακρίτως τὸ λεκτικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ καταδικάσαμεν εἰς θάνατον ὅλους σχεδὸν τοὺς τύπους τῆς νεωτέρας, ὡς λείψανα τῆς δουλείας καὶ τῆς ἐθνικῆς ταπεινώσεως» (Ἀμλέτος, σελ. ε'). Καὶ ἀπὸ τὴν κληρονομίαν παίρνει καθέννας μας κατὰ τὴ δύναμή του, καὶ τὸ γούστο τοῦ καὶ φτείνει τὸν τρόπο τὸ γλωσσικὸ πού γράφει—καὶ λέγεται καθαρεύουσα. Αὐτὰ δὲν ἔχουνε σχέση μὲ τὴν «ἀσάθειαν» πού λέει ὁ κ. Σκιας καὶ «τὴν ἀμφιταλάντευσιν τῆς χρήσεως ἣτις ὑπάρχει ἐν πάσῃ γλώσσῃ». Καὶ γιὰ τοῦτο ζήτησε ὁ ἐπικριτὴς ἀπὸ τὸν κ. Σκιας νὰ ὀρίσει, ὅχι ποιά εἶναι ἡ καθαρεύουσα—τὸ εἶπε ὁ ἐπικριτὴς· ὁ ἀρκετὸς καὶ ἀπαραίτητος ὅρος κτλ.—μὰ ἡ καθαρεύουσα ἢ διάλεκτος, πού ἀνακάλυψε ὁ κ. Σκιας αὐτή, πού καθὼς ἔγραφε στὸ βιβλίο του μὲ τὴ συνθησμένη ἀερολογούσα ρητορικὴ

καὶ μικρὴ ἐπιστημονικὴ ἀκριβολογία εἶναι ἡ ζωντανότερα διάλεκτος τῆς Ἑλληνικῆς, διάλεκτος αὐτοτελής, ἔχουσα ἰδίαν γραμματικὴν, ἀκριβεστέρην τῆς γραμματικῆς τῆς δημώδους καὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῆς γραμματικὴν γνωστὴ ἐν πάσῃ Ἑλληνικῇ χώρᾳ καὶ—τὸ πῶς χοντρὸ—εἰς μέγα πλῆθος ἀνθρώπων». Λόγια μόνον φουσκωμένα. Λοιπὸν ἂν αὐτῆς τῆς καθαρεύουσας πού ἔχει γραμματικὴν ἀκριβεστέρην, ἰδίαν κτλ. στοιχεῖα εἶναι τὰ ρῶ (ρῶς) νῶ (νῶς) ἰκανόησι ἢ δοτικὴ καὶ τὰ τέτοια· ὁ ἀναδιπλασιασμός· μεταπεπλασμένος πού γράφει κὶ ὁ κ. Σκιας, διακεκλαδισμένος, πεπλημελλημένος πού γράφει ὁ κ. Βλάχος καὶ τᾶλλα—νὰ τί ζήτησε νὰ μάθει ὁ ἐπικριτὴς. Κι ὁ κ. Σκιας τὰ πῆρε ὅσα εἶπε ὁ ἐπικριτὴς γι' ἀξίωση «νὰ εἶναι ἡ καθαρεύουσα αὐστηρῶς καθωρισμένη καὶ στερεότυπος». — «Αὐστηρά» καθαρεύουσα—«ἀνειμένη» καθαρεύουσα. Οἱ προσδιορισμοὶ αὗτοι, πού προσδιορίζουν ἀλήθεια, πού φανερώουν κάποια διαφορὰ ἀπὸ ἕνα σ' ἄλλο τρόπο γλωσσικό, πού κ' οἱ δύο λέγονται καθαρεύουσα γιατί ἔχουν τὸ κοινὸ γνώρισμα νὰ μὴ στηρίζονται στὴ σημερινή, πού μιλιέται, τὴ γλῶσσα, μὰ νὰ γυρεύουνε, — ὁ ἕνας, τουλάχιστον στὰ γενικά, — τὸν κανόνα τοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν, προσδιορισμοὶ ἀναφορικά μὲ τὴν ἀρχαίαν τοῦ τρόπου πού ἀκολουθεῖς γράφοντας, πῶς θὰ ἐξηγηθοῦν, πῶς στέκονται λοιπὸν, πῶς δικαιολογούνται οἱ ἴδιοι οἱ τρόποι μὲ τοῦ κ. Σκιας τὴν καθαρεύουσα «τὴν αὐτοτελῆ διάλεκτον, τὴν ἔχουσαν ἰδίαν γραμματικὴν κτλ.»;

Ὁ Κοραῖς ἔγραφε «ἔχω εἰπεῖν, ἀγοράσειν, ἐνθυμηθῆν»· γιατί, τὸ ξέρομε. Τοὺς τύπους αὐτοὺς ἡ ἀρχαία δὲν τοὺς εἶχε, νὰ λέγονται δὲν τοὺς ἔκρουσε ποτὲ ὁ Κοραῖς. Παρόμοια στὰ ὕστερα χρόνια μᾶς ἔβγαλε ἡ καθαρεύουσα, ἡ ὁ ψευδαττικισμός, δὲν ξέρω, κάτι ἄλλους τύπους «θὰ ποιήσωμαι, νάποκομίστηται κτλ.». Τέτοιους τύπους ἡ γλῶσσα δὲν εἶχε ποτὲ—ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ πῶς παλιὰ ἕως σήμερον. Τέτοιους τύπους συνωμῆλικους θαρρῶ μὲ τὸν κ. Κόντο, ἀπαντοῦμε ταχτικά πρὸ πάντων στὰ ἐπιστημονικά βιβλία καὶ μάλιστα καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ποιὸς δίνει τὸ κῆρος σ' αὐτοὺς τοὺς τύπους; Ἡ ἀρχαία; ὅχι, ἀφοῦ δὲν τοὺς ξέρει. Ἡ σημερινή; οὔτε· καὶ αὐτὴ δὲν τοὺς ἔχει. Καὶ ἡ ἄλλη μετὰξὺ; ἡ μεσαιωνική; Τίποτα, ἀφοῦ καμιά ἐποχὴ δὲν τοὺς εἶχε. Ποιὸς λοιπὸν; Ἡ γνώμη πέντε φιλολόγων πού τοὺς πρωτόβγαλαν καὶ εἰκοσιπέντε παπαγάλων πού τοὺς ἔκρουσαν καὶ τοὺς μεταχειρίζονται καὶ αὐτοί. Λοιπὸν, ἂν θέλει νὰ ξέρει ὁ κ. Σκιας, τέτοια

πράγματα ποτὲ δὲ θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν, ἂν εἴταν ἡ καθαρεύουσα τοῦ ὅχι αὐτοτελής» μὰ γλῶσσα μόνον ἀληθινή, σὰν τίς ἄλλες. Τέτοια πράγματα μόνον σὲ γλῶσσες σκεδιασμένες βλέπουμε νὰ γίνονται. Μόνον σὲ φτειασμένη γλῶσσα μποροῦν τὰ τέτοια νὰ ἔχουνε πέραση, καὶ νὰ κρίνονται μάλιστα γιὰ σωστά.

Τὸ φανερό, τὰναντίλεχτο κρέμασμα τῆς καθαρεύουσας ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν, πού δὲν ὑπάρχουνε μετὰξὺ σύνορα νὰ τίς χωρίζουν, ὥστε ἂν ὅχι γλῶσσα ζωντανὴ καὶ φυσικὴ, «αὐτοτελής» τουλάχιστον νὰ εἶναι, νὰ εἶναι κάτι—αὐτὸ παρατηροῦσε στὴν κρίση τοῦ ὁ ἐπικριτὴς, καὶ γύρευε ἀπὸ τὸν κ. Σκιας νὰ ὀρίσει ποιά εἶναι «ἡ διάλεκτος ἡ καθαρεύουσα, ἡ αὐτοτελής». Μὲ τὰ βιβλία πού ἀνέφερε τοῦ θυμίζε τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς γνώρισμα νὰ κρατιέται ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν· κρατιέται ἀπρὶξ—Λιβαδάς καὶ «αὐστηρά, ἐπικρατεστέρη, αὐτοτελής, καθαρεύουσα· κρατιέται χαλαρὰ—ἀνειμένη. Καὶ τέτοια ἔπρεπε νάβει ἡ καθαρεύουσα, δηλ. ἡ ἀρχὴ τῆς, γιὰ νὰ μπορέσει στὰ 1875 νὰ γράφει ὁ κ. Κλ. Ραγκαβῆς, ὁ ποιητὴς τῆς καθαρεύουσας, ἐκείνη τὴ γλωσσικὴ ἀσκημὴ πού λέγεται «Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης» — ἀρχαίως, μέλλοντες καὶ ἀπαρέμματα, καὶ φρασολογία τῆς δημοτικῆς ὅπου δὲν εἶναι ξενισμοί.—Καθόλου «ἀσάθεια τῆς χρήσεως καὶ ἀμφιταλάντευσις» σοῦ λέει ὁ κ. Σκιας, καὶ γιὰ τὰ ἴδια νόμισε πῶς μιλοῦσε κὶ ὁ ἐπικριτὴς καὶ πῶς εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ εἶναι ἡ καθαρεύουσα αὐστηρῶς καθωρισμένη καὶ στερεότυπος. Πιάνει ἔτσι μιὰ σελίδα (7) γράφοντας πράγματα περιττὰ γιὰ τὴν περίστασιν καὶ ξένα μ' ὅσα εἶχε πεῖ ὁ ἐπικριτὴς, καὶ ξοδεύει ἄλλη μιὰ (8) γιὰ νὰ γράφει κάτι πολὺ πολὺ σοδάρ.

Πολὺ περίεργα εἶναι ὅσα γράφει ὁ κ. Σκιας στὶς σελίδες 23 καὶ 27-28. Γι' αὐτὰ πού δὲν ἔχουνε καὶ σχέση μὲ τὴν κρίση, περιττὸ νὰ πεῖ κανεὶς τίποτα· μιλοῦνε μόνον τοὺς τόσους καλὰ! Γιὰ μιὰ παρατήρησιν τοῦ ἐπικριτῆ πῶς ἡ καθαρεύουσα αἷ ἐπικρατεστέρη διάλεκτος» δὲν ἔχει λέξεις νὰ πεῖ τόσα καὶ τόσα πράγματα τῆς ὀλικῆς ζωῆς, ὁ κ. Σκιας γράφει σὲ μιὰ σημείωσιν (σελ. 31) πῶς εἶναι «ἄτοπος» ἡ φράσις «δὲν ἔχει λέξεις». Ἐπρεπε, λέει, νὰ πεῖ ὁ ἐπικριτὴς πῶς «ἐνίοτε δὲν εἶναι τοσοῦτον κοιναὶ καὶ εὐχρηστοὶ ὅσον αἱ ἀντίστοιχοι τῆς δημώδους». Ὅλους διόλου ἄτοπη δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι. Ἀς κοιτάξει ὁ κ. Σκιας σὲ ὅ,τι νύνεται, σ' ὅ,τι τρώει, σ' ὅ,τι βρίσκειται μέσα σ' ἕνα σπῆτι κτλ. καὶ θὰ συμφωνήσει κάπως μὲ τὸν ἐπικριτὴ. Μὰ κ' ἡ δική του διόρθωσις δὲ μοῦ φαίνεται καὶ τόσο σωστή· ἀντὶς

χανιάζουν, μὰ σωμαίνουν ὅλοι. Ἀπὸ μακριὰ στὸ ξεγνάντεμα καρφώνουν τὰ μάτια σ' ἕναν παραμερισμένο τάφο. Σὰ φτάνουν σ' ἄφτόν, ὁ πεσμένος ἀνθρώπος ψυχομαχάει πιά.

Τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ εἶναι ξυλιασμένα καὶ ἡ ὄψη τοῦ μάθρη καὶ κορνιαχτισμένη κιτριναίνει τώρα. Μονάχα τὰ θαμπὰ τοῦ μάτια δείχνουν τὰσπράδι τοῦς, ὅταν τὰ γουρλώνει λοξὰ γιὰ νὰ τοὺς κοιτάξει ἕναν ἕνα φοβισμένα.

Κάποιος ἡσυχίος περνάει ἀπὸ τὸ πρόσωπό τοῦ πού πανιάζει καὶ ξεθωιάζει λίγο λίγο. Μὰ σὰ νὰν τοὺς νοιώθει ἀφτόους πού ἦρθαν. Θέλει νὰ κουδαραστεῖ καὶ νὰ ζαρώσει. Χτυπάει τοὺς ἀγκῶνες τοῦ στὴ γῆς γιὰ νὰ σκαφεῖ καὶ νὰ κρυφεῖ ἐκεῖ μέσα παραχωμένος. Ἐνας δαίμονας μάθρος θεόρατος μὲ κόκκινα μακριὰ νύχια καὶ μάτια φωτιά φαίνεται μπροστά τοῦ, ἴσα πᾶνου ἀπὸ τὸ κεφάλι, καὶ τὸν φοβερίζει. Ὅλα ἐρήμαξαν μέσα τοῦ. Μὰ ὁ ἥλιος βαράει καὶ πλημμυρίζει τώρα τὸ μάλαμα στὸν ἀνοιγμένο καὶ καρπερὸ κάμπο.

Γέρνουν οἱ χωριάτες ἐκεῖνοι πᾶνου τοῦ σὰ λαχταρισμένοι ἀπὸ τὸ σῆσιμο αὐτὸ τῆς ζωῆς καὶ δὲν ξέρουν τί νὰ κάμουν· μὰ δὲν τὸν γκρίζουν καθόλου καὶ τὸν ψυχοπονοῦνε μονάχα. Ταράζουν τὰ κεφάλια τοὺς ὕστερα κὶ ὁ ἕνας κοιτάει κατὰματα τὸν ἄλλο, καὶ ὁ ἄλλος ἀντιβλέπει νὰ κατίτις. Ἐπειτα

«Ἀφτός, μωρὲ ἀδέρφια, πεθαίνει τώρα!..»

«Ἀφῆστε τὸν νὰ ξεψυχήσει... Τίποτα δὲ μπορούμε νὰ κάμουμε τώρα...» λέει ἄλλος.

«Ἐσθῆσε μ' ἀφτόν καὶ ἡ γενιά τοῦ... Δὲν ἐδιαγούμισε τὴ ζωὴ τοῦ καὶ ἀφανίστηκε...» τελειώνει ἕνας γέρος.

Ὁ φτωχὸς δουλεφτὴς ἀγγομαχάει πάντα. Κατὶ πασκίζουμε νὰ πούν τὰ σκασμένα χεῖλια τοῦ, σὰ μισανόγουνται καὶ τρέμουνε. Μὰ τὰ ροχαλητὰ βγαίνουν πνιγμένα καὶ ἀλαφρά καὶ τίποτις ἄλλο σωστὸ δὲν καταφέρνει νὰ ξεστομίσει.

Ὅλη τὴ νύχτα σπείρουνταν σὰν τὸ σκουλήκι πᾶνου στὴν ἀπάτητη ἀκόμα γῆς τῆς γυναίκας τοῦ καὶ τῆς θυγατέρας τοῦ.

«Νὰ μὲ καρτεράτε, νὰ μὲ καρτεράτε...» ἐσυντόχαινε μὲ τοὺς νεκροὺς βογγώντας. «Δὲ θάρρησω νὰν τὰ κλωστήσω καὶ στὸν κόσμον τὸν ἀέρινο θάμαι κ' ἐγὼ κοντὰ σας... Ἄ δὲν ἦπιατε ἀκόμα τῆς Ἀρνας τὸ γλυκὸ νερό, βασταχτεῖτε λίγο ὥσπου νὰ σὰς φτάσω... Τὸ μάτι μου ἴδρωσε ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτο κ' εἶμαι ἕνας λησμονημένος ἀπὸ ὅλους... Νὰ ξεσταχτωθῶ ἀπ' ἰδῶ... Θὰ μάρνηστετε καὶ σεις πού χρόνια σὰς εἶχα μὲς τὴν ἀγκαλιά μου;..»

Καὶ σὰν κουδέντιαζε κολλοῦσε τὸ στόμα τοῦ στὸ χῶμα γιὰ νὰ πᾶνε βαθιὰ τὰ λόγια τοῦ στοὺς παραχωμένους πού λυώνουν.

στὴν περασμένη τοῦ ζωῆ, σὰ γυρνάει τὸ μυαλό τοῦ στερνά, δὲ νογᾶει κανένα φωτερό σημάδι καὶ καμιά χαρά. Ἡ νύχτα τοῦ ὀλόβουλῃ εἶχε δεθεῖ στὴ σκλαβιά, ἐνῶ τώρα τὰ μαλλιά τοῦ ἄλλα ἔπεσαν καὶ ἄλλα ἄσπρισαν κ' εἶναι γέρος. Τὰ ματια τοῦ λυμποῦν λίγο μ' ἀφτόν· ἡ κακία τοῦ μοῖρας ὅμως φτάνει πάλαι πού τοῦ ἔφευγε τίς μαθρες, μέρες τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς ἀπελπισίας καὶ ἀποσβολωμένος δὲ μπορεῖ νὰ κουνηθεῖ, λὲς καὶ καθεστὰ ἀκίνητη πᾶνου τοῦ.

Τὸ θαλωμένο τύνεφο πού εἶχε τυλίξει τὴ ζωῶλα τοῦ πυκνώνει ὀλοένα καὶ τοῦ παίρνει τὸν αἶρα· σὰν ἀγωνίζεται νὰ πεθάνει, τινάζει ξαφνικά πρὸς τὰ πᾶνου κάπως τὸ κεφάλι τοῦ καὶ ἀνοίγει τὸ ἀχαμνισμένο στόμα τοῦ.

Ἐνας χωριάτης τὸν πιάνει κάτου ἀπὸ τίς ἀμασκάλες, σηκώνει τὸν πᾶνου καὶ τὸν τινάζει τρεῖς φορές στὸν ἀγέρα γιὰ νὰ βγεῖ ἡ βασανισμένη ψυχὴ τοῦ.

Ἐπὶ πρῶτον, καὶ τὸ κίτρινο τομάρι τοῦ φαίνεται σὰν καλλημένο πᾶνου στὰ ξεπεταμένα κόκκαλα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν τοῦ.

«Κακὴ ψυχὴ!» λέει ἕνα ξεσκῶφτο καὶ μὲ γυμνὰ λερωμένα πόδια χωριατόπουλο πού πρόφτασε κ' εἶδε τὸ πολὺ τοῦ ψυχομάχημα.

Τὰ στερνὰ λόγια τοῦ Βασίλη Πλάκα πού σῆθημένα τᾶκουσαν οἱ σύντροφοί τοῦ εἴταν· «Τᾶφεντικό!.. Τᾶφεντικό!..»

Λάσσα—Ἀλωνάρης 1905.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

ἐνίοτε πρέπει νὰ πει οἱ περισσότερες ἂν ὀχι ἄλλες, καὶ τὸ τοσοῦτον περισσεύει. Ποιὸς νὰ εἶναι ὁ λόγος τοῦ φαινομένου αὐτοῦ ποὺ γράφει ὁ ἴδιος ὁ κ. Σκιας; Γιατί αὐτὲς οἱ λέξεις τῆς ὑλικῆς ζωῆς, νὰ μὴν εἶναι «εὐχρηστες». Τὸ νὰ τίς ἔχει ἡ καθαρεύουσα δὲ σημαίνει, γιατί εἶναι κοντὰ ὅλες τῆς ἀρχαίας, καὶ καθὼς τὸ εἶπε ὁ Πολυλάς «ἐπὶ ἡμεῖς ὡς ἀναφαίρετον κληρονομίαν ὀλόκληρον τὸ λεκτικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς». Γιατί ὅμως δὲν εἶναι «κοινὰ καὶ εὐχρηστοὶ ὅσον αἱ ἀντίστοιχοι δημώδεις»; Τί σημαίνει αὐτό; Οἱ τέτοιαι λέξεις κάνουν τὸν πυρήνα, νὰ ποῦμε, σὲ κάθε γλώσσα, καὶ ἔχουν τὴν πρώτη θέσιν ὡς ἀπὸ τὸν ὀργανισμό τῆς. Οἱ ἄλλες, τῆς ἐπιστήμης, τῆς πολιτείας, τῶν νοσημάτων μὲς μορφωμένης κοινωνίας, ὅσες καὶ νῦναι, ἔρχονται ὕστερα. Δὲν εἶναι σίγουρες μέσα στὸ λεξικὸν χρωστούνε τὴν ὑπαρξή τους στὸν πολιτισμὸ καὶ στὴ μόρφωση, καὶ χάνονται μὲ τὸ σβύσιμο τῆς πνευματικῆς ζωῆς σ' ἓναν τόπο. Ἡ γλώσσα ὅμως ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴ μόρφωση καὶ δὲ χάνεται μὲ τὴν πνευματικὴ ζωὴ. Μὰ ὁ κ. Σκιας χάνεται στὴν ἱστορίαν καὶ φαινόμενα ποὺ καὶ ὁ ἴδιος παρατηρεῖ δὲ βλέπει τί σημασία ἔχουν.

(Ἔχει συνέχεια)

ΣΠΥΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ «ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ»

ΓΙΑΔΟΣ

Στὸ φῶς καὶ ἂν ἔβγει ὁ στοχασμὸς ἀπόψε σὰν ποτάμι θὰ σκίση τὴν ἀπάρθενη γαλήνη καὶ θὰ δράμῃ ψηλὰ στὰ οὐρανοθέμελα παίρνοντας ἄγιο δρόμο καὶ ὁ ἔρωτας τῆς νέας ζωῆς θὲ νὰ νικήσῃ τὸ νόμο.

ΣΤΗ ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΖΩΟΥΛΑΣ

Τὸ εἶναι μου συντάραξαν ἡ φρίκη μὲ τὸν τρόμο καὶ γονατίζω στῆς ζωῆς τὸν τύραννο τὸ νόμο, καὶ ἄγρια μ' ἄγγιξε ὁ χαμὸς μὲ παγωμένα χέρια ἐνῶ ἡ ψυχὴ—δὲν ξέρω πῶς—θὲ νὰ ὑψωθῇ ὡς τ' ἀ-
[στέρια.

Κ' ἐνῶ μὲ πέρνει ὁ πόνος μου καθάλλα σὲ ἄσπρον
[ἔτι
νὰ σκίξω χιόνια καὶ βουναὶ καὶ κάθε μονομάτι
καὶ ἐνῶ Ἡρακλῆς δὲν εἶμαι ἐγὼ καὶ δὲ μπορῶ νὰ
[γίνω
σὰν τὸν καπνὸ, πρὶν ἢ ψυχὴ στὸ φῶς πετάξῃ, σβύνω!

ΘΑΝΑΤΟΣ

Στὸ περιβόλι τῆς ζωῆς θὰ στήσω τὴν ἀπόχην
σὰν ἔρθῃ ὠραῖο σὰν ὄραμα, δειλὸ τὸ πρωτοβόρι,
καὶ τὰ μπομπουκία τῶν μελιῶν κλειστοῦνε ὅπως τὰ
[χείλη
μὲς κορασιᾶς στὸ λίγωμα κάποιου φιλοῦ ἓνα δεῖλι.
Καὶ θὰ σκλαδῶσω τὰ πουλιά, ἀπ' τὸν ἀητὸ ὡς τ'
[ἀηδόνι,
ἔρμους νὰ μείνουν τῶν δειντῶν οἱ φουντωμένοι κλώνοι,
καὶ ὀρχήστρα ἀπ' τὰ πολλὰ πουλιά θὰ κάνω πλάϊ
[στὴ βρύση
ν' ἀκούσω κάτι ἀπ' τῆς Ἑδῆς τ' ἀπόκοσμο μεθύσι.

Κ' ὕστερα τὸ πλατεῖο φιλὶ στὰ χεῖλη μου νὰ νοιώσω
τοῦ Χάροντα, σὰν μελισσιού, στὸ λούλουδο, καὶ τόσο
νὰ λαχταρίσω ἄλλη ζωὴ, σὰν θὰ σταλάξῃ ἡ βρύση,
ποῦ ἔρμους πουλὶ ἢ ψυχούλα μου στὸ φῶς νὰ φτερου-
[γίσῃ.

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φρ. χρ. 10

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω-
λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιά: Καπνοπωλεῖο Γ. Σαροῦ, ὁδ. Βου-
δουλίνης ἀρ. 1, διὰ τὴν Τροῦμπα.

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς
χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΦΗΜΑ

τὰ εἶπε ὁ Γαβριηλίδης σ' ἓνα φύλλο τῆς «Ἀκρόπολης» («Ἀκρόπολις» 10 Αὐγούστου 1905, σελίδα 1, στήλη 1). Περιφημῶτατα. «Σαράντα τόσα γυμνάσια καὶ ἓνα Πανεπιστήμιο. Δηλαδή σαράντα τόσες κουβέξ βλακείας καὶ μιὰ λιμοκτονίας ἢ διαφθοράς. Κι ἀπ' αὐτὰ τὰ πνευματικὰ βουρκοστάσια θὰ βγοῦνε οἱ μηχανικοὶ μας, οἱ τεχνίτες μας, οἱ γεωργοὶ μας, οἱ στρατηγοὶ μας κτλ».

Ἀλήθεια μεγάλη χιλοειπωμένη, μὰ πάντα στὸν καιρὸ τῆς νὰ ξαναειπωθῇ. Δὲν μπαγιατεύει, ἀφοῦ καὶ ἂ λέγεται δὲν πιάνει τόπο, κα-
νένας δὲν τὴν προσέχει, δὲ συγκινεῖται κανένας ἀπ' αὐτήν. «Ἡ ἀνατροφή μας ἐχρεωκόπησε» φωνάζει ὁ Γαβριηλίδης, «καὶ μὲ χρεωκοπη-
μένη ἀνατροφή οὔτε ἐμπόριο, οὔτε ἐπιστήμες, οὔτε τέχνες πάνε μπροστὰ». Ποιὸς λέει τὸ ἐ-
ναντίο; «Ὁ Μιστριώτης μοναχὰ καὶ ἡ φάρα του. «Σταματήσαμε» λέει, στὸ Μιστριώτη. Μ' ἄλλα λόγια καλλιεργήσαμε ἀπὸ τὸ πρῶτο ὡς τὸ βράδι καὶ ἀπὸ τὸ βράδι ὡς τὸ πρῶτο μιὰ γλώσσα νεκρὴ, παιδευόμενοι καὶ παραδέρνον-
τας μὲ τὴ μέγαιρά τῆς τῆ γραμματικῆς ἑνα-
σχολούμενοι μὲ τίς λέξεις, καταφρονήσαμε τὰ πράματα».

Ρωταί ἢ «Ἀκρόπολη».

— Ἀπὸ ποῦ διάβολο θὰ βγοῦνε ἄνθρω-
ποι καὶ ἄντρες, παληκάκια καὶ μητέρες;
Κι ἀπαντᾷ, ἢ «Ἀκρόπολη» πάλι.

— Ἀπὸ ποῦ; Ἀπὸ τῆς γραμματικῆς τοῦ Μιστριώτη, ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα τοῦ Χατζιδάκη, ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ δόξα τοῦ κῆρ Λάμπρου, ἀπὸ τῆς δογματικῆς θεολογίας τῶν ρασο-
φόρων ἢ ρεδιγκοτοφόρων ἀγρυπῶν, ἀπὸ τὰ δι-
δακτικά ἐγχειρίδια τῶν γραμματοκαπήλων. Ἀπὸ κεῖ. Ὑστερα θὰ προστεθεῖ τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα, ἡ πορνογραφία, ἡ μοιχολογία, τὸ σαχλανάγνωσμα τοῦ παραμυθῆ ἐφημεριδο-
γράφου, καὶ ἡ κοπρογέννητη φιλολογία τῆς πενταρολογούσης μεγαλοφυΐας.

Λόγια χρυσά, διαμαντένια· ἀλήθειες μεγά-
λες, ἀστραφτερές· μπαλτάς κατακέφαλος καὶ
ὅ,τι ἄλλο θέλετε. Μὰ καὶ ἔπειτα; Τί βγαίνει

ἀπὸ μιὰ φωνή, εἶσι σὰν ὕστερικιά, ποὺ ἀκού-
γεται κάθε χρόνο ἢ καὶ κάθε ξάμηνο; Τίποτα, τίποτα. Ὁμορφα λόγια, ποὺ ξεχνιοῦνται τὴν ἄλλη μέρα καθὼς ὅλα τὰ ὁμορφα λόγια. Καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ τὸ μεγάλο, τὸ ἐθνικὸ, τὸ ζω-
τικώτατο, δὲν κερδίζει τίποτα μὲ τὰ ὁμορφα λόγια. Παραδεχόμαστε πῶς δὲν ὑπάρχει Ἑλ-
λάδα σήμερα, ξέρετε τὴν ἀφορμὴν τοῦ κακοῦ, τὴ δειχνετε, καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ λέτε εἶσι ἐρασιτεχνικά, γιὰ νὰ γράφετε ὁμορφα ἀρθρα, γιὰ νὰ κερδί-
σετε τὴ δόξα τῆς στιγμῆς. Τὴν Ἀλήθεια αὐτὴ δὲν τὴν παίρνετε γιὰ σημαία, δὲν τὴ θεμελιώ-
νετε γιὰ ἄρχῃ τῆς ἐφημερίδας σας, δὲν τὴ διαλαλεῖτε κάθε μέρα, κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμή. Τὴ λέτε σήμερα καὶ τὴν ξεχνάτε αὔ-
ριο γιὰ νὰ μᾶς μιλήσετε γιὰ Πάλληδες καὶ γιὰ Θεοτόκηδες καὶ γιὰ κάθε ἄλλο πολιτικὸ ἢ κοινωνικὸ φασαρία. Ἔτσι δὲ γίνεται δουλιὰ, καὶ τὰ ὁμορφα λόγια πάνε χαμένα.

Καὶ στὸ τέλος σὰν Ἱερειμήδες κλαῖτε καὶ ξεμαλλιάζετε τὸ κεφάλι σας πῶς δὲ βγήκε ἓνας νὰ φωνάξῃ ὅτι μᾶς σώνουν πέντε καὶ μόνον γυμνάσια, καὶ τὰλλα νὰ καοῦν καὶ νὰ πετα-
χτεῖ τὸ προσωπικὸ τους στὰ πεζοδρόμια, ἔτοιμο ἂ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτ' ἄλλο καλύτερο, νὰ καταντήσῃ σκαφτιάς ἢ διακονιάρης.

Δὲ βγήκε ἓνας; Ὁχι δά! Βγήκαν πενήντα, ἑκατό, μὰ δὲν τοὺς βλέπετε γιατί δὲ σᾶς συ-
φέρνει νὰν τοὺς δεῖτε. Τρία χρόνα τώρα ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Νουμά» μιλήσανε τόσοι καὶ τό-
σοι, ὅ,τι διαλεκτὸ καὶ ἐξόχο ἔχει ἡ Ρωμοσύνη, ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ λόγου σας μᾶς ζητᾷτε σήμερα τὸν ἔναν. Πῶς νὰν τοὺς δεῖτε, διὰ τὰ μάτια σας κλεισμένα μὲ λίσπη, δὲ βλέπουν τοὺς πολλούς; Ἀν ξεχνάτε τοὺς ἄλλους δὲ θυμόσαστε τουλάχιστο κάποιον Ψυ-
χάρη καὶ κάποιον Φωτιάδη ποὺ κουρελιάσανε μὲ τὴν φωτοπροσώπη Ἐπιστήμη καὶ τὴν σιδερέ-
νια Λογικὴ τὸ ἄτιμο ἀντικειμενικὸ μας σύ-
στημα;

ΣΤΟ

περασμένο φύλλο ὑποσκεθῆκαμε στοὺς ἀναγνώστες μας νὰν τοὺς δώσουμε ἀπὸ τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Μεταρρύθμι-
σης» καὶ τὸ κομμάτι ποὺ κρίνεται ὁ πόλεμος τοῦ 91.

Ὅριστε λοιπὸν καὶ αὐτὸ γιατί στ' ἀλήθεια ἀξίζει νὰ διαβαστεῖ ἀπὸ τοὺς πετεινόμυθλους ἐκείνους ποὺ ζητᾷνε ἀκόμα εὐθύνες γιὰ τίς ἀτυχίες τοῦ 91.

..

«Καὶ δὲ μᾶς λέτε πῶς μπορούσε νὰ νικήσῃ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς τὸν Τουρκικὸ;

«Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς εἶτανε συρφετὸς ἀγύ-
μναστος ἀπὸ 70 χιλ. ἄντρες καὶ ὁ Τουρκικὸς 140
χιλ. ἄντρες πειθαρχικοί, γυμνασμένοι, ρανατικοί.

«Ὁ Τουρκικὸς στρατὸς εἶχε στρατηγούς καὶ ἀνώ-
τερους ἀξιωματικούς πρώτης τάξης, ποὺ πολεμήσανε πολλές φορές, εἶχε καὶ γερμανικὸ ἐπιτελεῖο, ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς οὔτε ἐπιτελεῖο εἶχε, οὔτε ἐπιμελητεία, οὔτε τίποτα. Οἱ ἀρχηγοὶ του καὶ οἱ ἄλλοι καπετα-
ναῖοι του κρυβόντουσαν πίσω ἀπὸ τὰ κλαριά καὶ κλαίγανε πικρά.

«Ὁ Τουρκικὸς στρατὸς εἶχε διπλὰ κανόνια ἀπὸ τὰ δικὰ σας καὶ καλύτερα. Εἶταν ὀπλισμένος μὲ τε-
λειότερα ὅπλα, ἐνῶ ὁ Ἑλλ. στρατὸς ἔχει ἀκόμα τὰ γέρικα Γκρᾶ.

«Πήγατε στὸν πόλεμο, ὁ Ἀβδάρτες, μόνον μὲ
φουσκιμένα λόγια, χωρὶς νῆχτε ὀχυρωμένη καὶ μιὰ
γραμμὴ γιὰ ὑποχώρησι, μὲ δυὸ θαμάσιες πίσω σας
βουνοσειρὲς ποὺ δὲν εἶχαν οὔτε ἓνα κανόνι. Καὶ
στήσατε τὸ ἀρχηγεῖο σας στὴ Λάρισα, σὲ πόλιν
δίχως ὀχυρώματα ποὺ μὲ πρώτη προσβολὴ τὴν ἐκυ-
ρλενε ὁ ὀχτρός.

«Καὶ δὲ ντρεπόσαστε νὰ μιλάτε ἀκόμα γιὰ τὸν